

В.о. директора ДП «Гарантований покупець»
Пилипенку А.О.

18.07.2022

Щодо нової моделі підтримки
виробників електричної енергії з
відновлювальних джерел

Шановний Андрію Олександровичу!

Від імені галузевих асоціацій сектору відновлюваної енергетики України: Європейсько-українського енергетичного агентства (ЄУЕА), Української вітроенергетичної асоціації (УВЕА), Української асоціації відновлюваної енергетики (УАВЕ) та Асоціації сонячної енергетики України (АСЕУ), які разом об'єднують понад 90% ринку відновлюваної енергетики України, серед учасників якого міжнародні та національні українські інвестори, що інвестували у сектор відновлюваної енергетики в Україні для будівництва електростанцій з відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), використовуючи сонце, вітер та біомасу та інші джерела енергії, ми висловлюємо щиру повагу та звертаємось до Вас із таким.

З повідомлень ЗМІ, коментарів ДП «Гарантований покупець», розміщених на офіційній веб-сторінці підприємства (https://www.gpee.com.ua/news_item/1033), а також окремих телеграм-каналів нам стало відомо про опрацювання ДП «Гарантований покупець» нової моделі підтримки виробників електричної енергії з ВДЕ. Як ми розуміємо з коментарів ДП «Гарантований покупець», робоча версія презентаційних матеріалів, які підготовлена та є внутрішнім документом ДП «Гарантований покупець», невідомо яким чином стала загальнодоступною через ЗМІ.

Із глибоким занепокоєнням ми констатуємо, що ДП «Гарантований покупець» не вважає доречним залучати ані виробників електричної енергії з ВДЕ, ані представників профільних асоціацій у відновлювальній енергетиці, ані приватних інвесторів та фінансових установ, які забезпечили фінансування проектів будівництва електростанцій з ВДЕ в Україні, до обговорення можливих варіантів та опрацювання документів, що стосуються системи підтримки сектору відновлювальної енергетики та її потенційних змін.

Зважаючи на відсутність будь-яких додаткових уточнюючих та/або обґрунтовуючих матеріалів, напрацьованих ДП «Гарантований покупець», ми мали можливість розглянути лише презентаційні матеріали, які були опубліковані ЗМІ. За результатами швидкого ознайомлення із презентацією маємо наступні попередні коментарі, які вважаємо за необхідне висловити.

1. Запропонований новий механізм підтримки ВДЕ є, по суті, різновидом механізму feed-in premium, оскільки передбачає купівлю електричної енергії з ВДЕ за ціною РДН+10%, з додатковим обов'язком входження виробника з ВДЕ до балансувальної групи (БГ) Гарантованого покупця та запровадженням нових правих функціонування такої БГ. При запровадженні нового механізму передбачається **скасування діючої системи підтримки виробництва електричної енергії з ВДЕ на основі «зелених» тарифів (feed-in tariff)**.
2. Будь-який примусовий перегляд стимулюючих заходів призводить до негативного результату, про що свідчить слайд №6, в якому викладений європейський досвід такого перегляду. Такий перегляд призводив до **арбітражних позовів**, по яким вже присудженні виплати значних компенсацій інвесторам, або судові процеси ще тривають.

При примусовій зміні системи підтримки ВДЕ **будуть порушені гарантії держави** щодо підтримки виробників з ВДЕ, зокрема, й гарантії, що були надані державою в межах **Меморандуму** про взаєморозуміння щодо врегулювання проблемних питань у сфері відновлюваної енергетики в Україні, укладеного в червні 2020 р. (в рамках медіації за участі Секретаріату Енергетичного Співтовариства), та гарантії, які закріплені **Законом України № 810**.

Більш того, такі зміни призведуть до **негативного впливу на імідж України** в процесі подальшої підготовки до членства України в ЄС, зокрема, з огляду на задекларовані вищим керівництвом України під час конференції в Лугано принципи розвитку економіки країни та необхідність залучення значних інвестицій.

3. При прийнятті умов нового механізму підтримки пропонується кредитування при ставці 1.5% в розмірі 80% від вартості проекту із розрахунку 600 євро/кВт потужності станції. При 100%-му погодженні інвесторами кредитування оцінюється в розмірі 3.7 млрд євро. В даному контексті виникають наступні питання:
  - a. Яка фінансова інституція готова фінансувати такі проекти в Україні під 1.5% в розмірі >3.7 млрд євро за поточних умов?
  - b. Якщо розрахунки беруться від вартості проекту 600 євро/кВт, то це може (з натяжкою) стосуватися лише окремих проектів СЕС, побудованих в певний проміжок часу, коли ціни на обладнання досягли свого мінімуму. Більшість проектів СЕС, побудованих в різні роки, мала капітальні витрати на рівні 800-1000-1200 євро/кВт (або навіть більше). При цьому капітальні витрати при будівництві всіх ВЕС значно перевищують вказаний індикатор і знаходяться на рівні 1300-2000 євро/кВт. Тому оцінка в 3.7 млрд євро, які будуть запропоновані інвесторам як додаткове пільгове фінансування, вбачається суттєво заниженою.
4. Новий механізм також **не знімає питання дефіциту коштів Гарантованого покупця**, які повинні будуть покриті за рахунок інших джерел. Згідно з результатами розрахунків в презентації, новий механізм потребує ~15 млрд грн, які повинні бути покриті з інших джерел, крім як реалізація електроенергії на ринку, проти очікуваних 25 млрд грн при поточній схемі через тариф на передачу.

На слайді 19 перелічені джерела, які можуть покривати дефіцит при новому механізмі, загальним об'ємом більше 40 млрд грн. В такому випадку постає питання, чому не можна спрямувати ці джерела на підтримку поточного механізму і тим самим знизити навантаження на тариф ОСП.

Застосування окремих припущень **потребує додаткового обґрунтування та підтвердження реалістичності** таких припущень. Зокрема, це стосується можливості використання бюджетних коштів від надходжень у вигляді сплати екологічного податку, а також акцизного податку на електричну енергію, зважаючи на те, що такі ідеї ніколи не знаходили підтримку в Уряді чи Верховній Раді України.

Окремо варто переглянути пропозицію щодо застосування тарифу ОСП як джерела покриття дефіциту з одночасним застосуванням для погашення такого дефіциту платежів непобутових споживачів, що призведе до подвійного навантаження на непобутових споживачів.

Постають питання про те, яким чином передбачається спрямувати кошти %-ів за кредитами (2.09 млрд грн) на погашення дефіциту Гарантованого покупця, а також питання про механізм спрямування Гарантованим покупцем прибутку експортерів електричної енергії в умовах дії окремого порядку вилучення прибутку експортерів з метою недопущення зростання цін на електричну енергію для населення, обґрунтованості здійсненої оцінки такого джерела (11.4 млрд грн), а також узгодженості такого механізму з ЄС. Окремо вважаємо за доцільне визначити обґрунтованість оцінки

надходжень від гарантій походжень, враховуючи поточний стан розвитку цієї системи в Україні та попит на гарантії походження в країнах Європи.

5. При поточній схемі вказується, що частка небалансів, які компенсують виробники з ВДЕ Гарантованому покупцю, склала у травні 2022 року 35.5% від товарної продукції, тоді як частка небалансів при новому механізмі буде складати всього 1.6% від товарної продукції. В даному випадку не зовсім поки зрозумілим є розрахунок 1.6%.

Якщо брати поточний рівень компенсації виробниками з ВДЕ небалансів, який оцінений в 35.5% від товарної продукції або 1.053 млрд грн, то цей рівень не відображає результат роботи балансуєчої групи Гарантованого покупця («нетто»-небаланс – 0.014 млрд грн), а складається з багатьох інших чинників, ніж помилки в прогнозуванні виробників з ВДЕ. Тобто, на поточний рівень платежів за небаланси, що компенсують виробники з ВДЕ, значно впливають і інші сторони, зокрема, Гарантований покупець та ОСП, та інші чинники. Проте саме **на виробників з ВДЕ перекладається не лише фінансова відповідальність за створені ними небаланси, а також відповідальність за дії інших учасників ринку**. Тому такий підхід повинен бути виправлений і за дії поточного механізму, що призведе до зниження рівня небалансів, які мають бути оплачені виробниками з ВДЕ, до обґрунтованого рівня. Вважаємо, що відповідні зміни щодо визначення частки відшкодування вартості врегулювання небалансу, що сплачуються виробниками з ВДЕ на користь Гарантованого покупця, мають бути визнані Регулятором пріоритетними та запроваджені в найкоротший час.

6. Прив'язка до цін РДН в запропонованому механізмі робить проект для інвесторів непередбачуваним з огляду на те, що ринкові ціни можуть бути як високими (поточний рівень цін в Європі, ціни в Україні в другій половині 2021 року), так і низькими (ціни в Україні в першій половині 2021 року). Разом з тим, суттєвий вплив Регулятора на ціни, що має місце протягом дії нового ринку, може суттєво обмежувати потенціал доходності інвестора при прив'язці ціни реалізації електроенергії ВДЕ до ринкових цін. З іншої сторони, «зелений тариф» є більш зручним інструментом для інвестора, що дозволяє більш точно прогнозувати свої потоки та обслуговувати існуючі кредитні зобов'язання.

Додатково виникають питання щодо обґрунтованості використаних в презентації цінових припущень, зокрема, щодо:

- середньозваженої ціни продажу в 2022 році електричної енергії з ВДЕ (1900 грн/МВт-год, слайд №15);
- застосування середньозважених «зелених» тарифів квітня 2022 року при оцінці 2022 року в цілому (слайд №15, слайд № 16);
- розміру премії до ціни РДН (10%), що обумовить досягнення в 2022 році середньозважених цін для СЕС та ВЕС за новою моделлю підтримки ВДЕ 2 910 грн/МВт-год та 2 446 грн/МВт-год, відповідно (слайд №16). Розрахунки здійснені на прикладі квітня 2022 року, який є високопрофіцитним (включаючи сегмент РДН), та в якому ціна РДН не перевищувала мінімальні цінові обмеження (1 378.97 грн/МВт-год в позапікові години та 2 646.25 грн/МВт-год в пікові години), ціна продажу Гарантованим покупцем електричної енергії з ВДЕ за двосторонніми договорами з періодом поставки в квітні 2022 року становила 2 236.10 грн/МВт-год (за даними УЕБ). Відповідно, забезпечення Гарантованим покупцем 100% розрахунків з виробниками з ВДЕ за ціною РДН+10% за рахунок ефективної діяльності балансуєчої групи є малоімовірним та вимагатиме залучення інших джерел фінансування (див. п.4 вище).

7. Незважаючи на намагання включити деякі заохочувальні елементи для інвесторів (пільгове кредитування при низькій ставці, зниження небалансів), реалізація запропонованого підходу буде розцінена інвесторами та фінансовими установами як

істотна ретроспективна зміна законодавства, яка призведе до серії дефолтів за кредитними договорами та банкрутства виробників електроенергії з ВДЕ. Крім того, новий запропонований механізм не є бездефіцитним, що в результаті може призвести до тих же проблем, що і за поточного механізму.

За таких умов, від державних органів може бути запропоновано **лише добровільна опція** на розсуд інвестора стосовно переходу на новий механізм після оцінки ним всіх аспектів пропозиції та відповідних ризиків.

8. Додатково виникає питання щодо досвідченості авторів запропонованих змін про законодавче підґрунтя системи стимулювання ВДЕ в Україні з урахуванням їх твердження про те, що «з 2020р «зелений тариф» (FIT) не встановлюється для об'єктів потужністю більше 1МВт» (слайд №12), що не відповідає дійсності.

З урахуванням наведеного вище, ми сподіваємося, що ДП «Гарантований покупець» не стане пропонувати державним органам України будь-які схеми чи механізми, які передбачають зміни системи підтримки сектору відновлювальної енергетики, що будуть мати ретроспективний характер, порушувати права інвесторів та гарантії, надані державою.

Ми дуже сподіваємось на Ваше розуміння важливості збереження довіри між державою та приватними інвесторами та своєчасне залучення всіх зацікавлених осіб, зокрема, представників профільних асоціацій з ВДЕ та учасників ринку до обговорення будь-яких ініціатив, що стосуються поточної чи майбутніх схем підтримки. Крім того ми будемо вдячні за своєчасне залучення учасників ринку до обговорення способів підвищення виплат для «зеленої» генерації, про які було згадано в офіційній позиції Гарантованого покупця, що була опублікована цього тижня.

Залишаємось завжди відкриті для діалогу.

З повагою,

**Конеченков А.Є.,
Голова Правління УВЕА**

Прінус Д.І., в.о. Директора ЄУЕА

Козакевич О.Ю., Голова УАВЕ

Сказко І.С., Директор з розвитку АСЕУ

Контактні дані асоціацій:

Громадська спілка “Українська вітроенергетична асоціація” (УВЕА):

Бізнес-центр Лаврський:
вул. Лаврська, 20, м. Київ в, 01601 Україна
Тел.: +38 050 2232996
e-mail: info@uwea.com.ua,
www.uwea.com.ua

Асоціація “Європейсько-Українське енергетичне агентство” (ЄУЕА):

Адреса: вул. Дорогожицька 3, UNIT City, корпус В9, каб. 5, м. Київ, Україна, 04112
Тел.: +38 0913310010
e-mail: office@euea-energyagency.org
www.euea-energyagency.org

Асоціація "Українська асоціація відновлюваної енергетики" (УАВЕ)

Адреса: 04070, м. Київ, вул. Волоська, 31 А, офіс 4
Тел. +380673644667
e-mail: info@uare.com.ua
www.uare.com.ua

ГС Асоціація сонячної енергетики України,

Адреса: м. Кив, вул. Олександра Пирогівського, 19/4
Тел.: +380986800780
e-mail: office@aseu.org.ua
www.aseu.org.ua